

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
EVGENI TANCHEV
prezentate la 6 decembrie 2017¹

Cauza C-565/16

**Alessandro Saponaro
Kalliopi-Chloi Xylina**

[cerere de decizie preliminară formulată de Eirinodikeio Lerou (Tribunalul pentru Litigii Mărunte din Leros, Grecia)]

„Cooperare judiciară în materie civilă – Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 – Regulamentul Bruxelles IIa – «Acceptare» a competenței în temeiul articolului 12 alineatul (3) – Competență internațională în materie de răspundere părintească – Competența unei instanțe a unui stat membru în fața căreia a fost introdusă o cerere pentru o autorizație judiciară de renunțare la moștenire în numele unui copil minor – Prorogare de competență – Articolul 1 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 650/2012”

1. Prezenta cerere de decizie preliminară formulată de Eirinodikeío Lerou (Tribunalul pentru Litigii Mărunte din Leros, Grecia, denumit în continuare „instanța de trimitere”) privește competența internațională în materia dreptului familiei.

2. În prezenta cauză, un copil este moștenitorul unei proprietăți a bunicului său decedat, care este grevată de datorii. Părinții săi sunt solicitanții din procedura principală și cer încuviințarea renunțării la moștenire în numele fiicei lor. În acest scop, aceștia au sesizat o instanță din Grecia unde trăise bunicul fiicei lor și unde se află proprietățile acestuia. Întrucât ambii părinți și fiica lor aveau reședința obișnuită în Italia, instanța elenă ridică problema dacă are competență internațională și, prin urmare, solicită interpretarea articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003² (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles IIa”), care prevede prorogarea de competență internațională.

¹ Limba originală: engleza.

² Regulamentul Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO 2003, L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183).

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

3. Articolul 12 alineatul (3) din Bruxelles Iia este intitulat „Prorogare de competență” și prevede:

„Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente, de asemenea, în materie de răspundere părintească în alte proceduri decât cele menționate la alineatul (1) atunci când:

- (a) copilul are o legătură strânsă cu acest stat membru, în special datorită faptului că unul dintre titularii răspunderii părintești își are reședința obișnuită aici sau copilul este resortisant al acestui stat membru și
- (b) competența instanțelor a fost acceptată în mod expres sau în orice alt mod univoc de către toate părțile la procedură la data sesizării instanței, iar competența este în interesul superior al copilului.”

B. Dreptul național

4. Potrivit deciziei de trimitere, în cazul anumitor proceduri necontencioase, din dispozițiile coroborate ale articolului 748 alineatul 2 și ale articolului 750 din Codul de procedură civilă elen rezultă că o copie a cererii de încuviințare, purtând o mențiune referitoare la fixarea ședinței de judecată, trebuie transmisă procurorului din cadrul parchetului de pe lângă instanța judecătorească sesizată (denumit în continuare „procurorul”), care are dreptul să se prezinte în instanță, inclusiv să participe la judecată. Potrivit interpretării consacrate a acestor dispoziții, procurorului este în temeiul legii parte în procedurile necontencioase și are dreptul de a exercita orice act procedural, de exemplu de a introduce o cale de atac, indiferent dacă a fost sau nu a fost citat la ședința de judecată și dacă a participat sau nu a participat la aceasta. Procurorul acționează în calitate de reprezentant al statului în interesul general. În cazul unei renunțări la moștenire în numele copilului minor, interesul general echivalează cu interesul copilului; acest lucru se datorează principiului protecției interesului copilului, consacrat la articolul 21 alineatul (1) din Constituția elenă³.

II. Situația de fapt din litigiul principal și întrebarea preliminară

5. Părțile petente, domnul Alessandro Saponaro și doamna Kalliopi-Chloi Xylina exercită răspunderea părintească față de fiica lor minoră Clio Margot Saponaro. Toți trei au reședința obișnuită în Roma (Italia). Copilul are cetățenie elenă⁴.

6. Bunicul matern al copilului, domnul Michail Xylina, locuia în Grecia, unde a decedat la 10 mai 2015, fără a lăsa un testament. Întrucât soția și copiii săi au renunțat la moștenire, bunurile revin minorei Clio Margot în calitate de nepoată a sa.

7. Moștenirea lăsată de domnul Michail Xylina constă în esență într-o barcă și un automobil, care se află în Grecia și care au o valoare totală de 900 de euro. În aprilie 2015, după ce a fost condamnat de o instanță penală pentru tentativă de fraudă gravă, victima fraudei l-a amenințat că va exercita o acțiune civilă în despăgubire pentru daune morale. Având în vedere că domnul Michail Xylina a decedat, răspunderea pentru orice despăgubire acordată revine moștenitorilor săi.

³ Instanța de trimitere a explicat acest lucru în urma unei cereri de clarificări din partea Curții.

⁴ Instanța de trimitere nu a precizat dacă copilul are alte cetățenii în afară de cea elenă.

8. Prin urmare, părțile petente au inițiat proceduri pentru a obține încuviințarea renunțării la moștenire în numele fiicei lor și au sesizat instanța de trimitere.

9. Această instanță se întreabă dacă are competență internațională.

10. În această privință, instanța de trimitere ridică următoarele probleme: Regulamentul (UE) nr. 650/2012⁵ nu este aplicabil *ratione temporis* în cauza principală. Regulamentul aplicabil este mai degrabă Regulamentul Brussels IIa. Articolul 8 alineatul (1) din acest din urmă regulament prevede că instanțele statului în care copilul are reședința obișnuită (care este Italia, iar nu Grecia) sunt cele care sunt competente. Astfel, competența unei instanțe elene se poate baza doar pe articolul 12 alineatul (3), întrucât această dispoziție permite prorogarea de competență, cu alte cuvinte permite unei instanțe a unui alt stat membru decât cel în care copilul are reședința obișnuită să se declare competentă.

11. Prin urmare, instanța de trimitere solicită Curții să ofere o interpretare a articolului 12 alineatul (3) și își axează întrebările pe al doilea paragraf al acestei dispoziții, și anume articolul 12 alineatul (3) litera (b).

12. În acest context, instanța de trimitere a adresat Curții următoarea întrebare preliminară:

„Într-o cauză în care unei instanțe judecătorești elene i se solicită de către părinții unui minor care are reședința obișnuită în Italia încuviințarea renunțării la o moștenire, pentru validitatea unei prorogări de competență în sensul articolului 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003:

- (a) există o acceptare neechivocă a prorogării de competență de către părinți prin simpla depunere a cererii de încuviințare la instanța judecătorească elenă?
- (b) procurorul este una dintre părțile la procedură care trebuie să accepte prorogarea de competență la momentul depunerii cererii, luând în considerare că, în conformitate cu dispozițiile de drept elen, acesta este în temeiul legii parte într-o astfel de procedură?
- (c) prorogarea de competență este în interesul minorului, dat fiind că acesta și părinții solicitanți au reședința obișnuită în Italia, în timp ce ultimul domiciliu al lui *de cuius* era în Grecia, iar moștenirea se află de asemenea în Grecia?”

13. Republica Elenă și Comisia Europeană au depus la Curte observații scrise. În urma unei cereri de clarificare din partea Curții, instanța de trimitere a furnizat informații suplimentare cu privire la rolul procurorului în procedura din cadrul acțiunii principale. Nu s-a solicitat și nu a avut loc o ședință de audiere a pledoariilor.

III. Analiză

14. Am ajuns la concluzia că instanța de trimitere are competență internațională în temeiul articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa. În special, condițiile preliminare pentru aplicarea articolului 12 alineatul (3) litera (b) sunt îndeplinite ca urmare a faptului că toți participanții la procedură au acceptat competența instanțelor judecătorești din Grecia, care este un stat membru cu care copilul are o legătură strânsă.

⁵ Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor (JO 2012, L 201, p. 107, denumit în continuare „Regulamentul privind succesiunile”).

A. *Observații preliminare*

15. Regulamentul Bruxelles IIA vizează competența internațională în materia răspunderii părintești și se aplică materiilor civile privind atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești⁶, inclusiv măsurilor de protecție a copilului privind administrarea, conservarea sau dispoziția cu privire la bunurile acestuia⁷. Prin renunțarea la moștenirea patrimoniului succesoral grevat de datorii, solicitantii își exercită autoritatea părintească deținută în comun în privința minorei Clio Margot, având în vedere faptul că aceștia își apără copilul de dobândirea unei proprietăți care ar putea fi grevată de datorii.

16. Admitem că chestiunile legate de succesiune sunt excluse din domeniul de aplicare al Regulamentului Bruxelles IIA⁸. Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței constante a Curții, o simplă cerere de renunțare la moștenire nu este o problemă legată de succesiune în sensul articolului 1 alineatul (3) litera (f) din Regulamentul Bruxelles IIA.

17. În Hotărârea Matoušková, Curtea a statuat că faptul că o cerere de încuviințare a unei înțelegeri a fost introdusă în cadrul unei proceduri succesoriale nu poate fi considerat determinant pentru ca această măsură să intre sub incidența dreptului succesoral. În schimb, Curtea a considerat că necesitatea obținerii unei încuviințări a instanței de tutelă este o consecință directă a stării și a capacității copiilor minori. Cererea de încuviințare constituie o măsură de protecție a copilului legată de administrarea, de conservarea sau de dispoziția cu privire la bunurile sale ca parte a exercitării autorității părintești în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (b) și alineatul (2) litera (e) din Regulamentul Bruxelles IIA⁹.

18. Competența instanței de trimitere trebuie, prin urmare, să fie stabilită exclusiv în temeiul Regulamentului Bruxelles IIA.

19. După cum în mod corect a indicat instanța națională, Regulamentul privind succesiunile nu este aplicabil *ratione temporis* în prezenta cauză. Domnul Michail Xylina a decedat la 10 mai 2015, iar articolul 83 alineatul (1) din Regulamentul privind succesiunile limitează domeniul de aplicare al acestuia la succesiunile persoanelor care au decedat la 17 august 2015 sau ulterior acestei date. Am dori totuși să adăugăm că, *ratione materiae*, Regulamentul privind succesiunile nu va fi aplicabil nici cauzelor viitoare de această natură, deoarece aspectele legate de capacitatea juridică a persoanelor fizice sunt excluse din domeniul de aplicare al Regulamentului privind succesiunile potrivit articolului 1 alineatul (2) litera (b) din acesta. Astfel cum a statuat Curtea în Hotărârea Matoušková, o cerere de a încuviința să se acționeze în numele unui copil privește calitatea persoanei respective¹⁰.

20. Prin urmare, având confirmarea faptului că, în prezenta cauză, competența trebuie stabilită în temeiul Regulamentului Bruxelles IIA, am dori acum să facem o scurtă trecere în revistă a diferitor temeuri de competență pe care acest regulament le prevede în materia autorității părintești.

6 Articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIA.

7 Articolul 1 alineatul (2) litera (e) din Regulamentul Bruxelles IIA.

8 Articolul 1 alineatul (3) litera (f) din Regulamentul Bruxelles IIA.

9 A se vedea Hotărârea din 6 octombrie 2015, Matoušková (C-404/14, EU:C:2015:653, punctul 31). La punctul 34 din aceea hotărâre, Curtea a statuat că ar trebui evitate orice suprapunere între Regulamentul Bruxelles IIA și Regulamentul privind succesiunile și orice vid juridic.

10 Hotărârea din 6 octombrie 2015, Matoušková (C-404/14, EU:C:2015:653, punctul 29).

21. Potrivit articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles IIa, competența aparține în general instanțelor judecătorești din statul membru în care copilul are reședința obișnuită, care în prezenta cauză este Italia. În afară de câteva excepții de la această regulă generală pentru situații speciale¹¹, precum și de un *forum non conveniens*¹², Regulamentul Brussels IIa cuprinde de asemenea o excepție mai generală¹³ de la articolul 8 alineatul (1), și anume articolul 12 alineatul (3). Potrivit articolului 12 alineatul (3), atunci când copilul are o legătură strânsă cu un stat membru, prorogarea competenței instanțelor judecătorești ale statului membru respectiv este permisă.

22. Prin prezenta cerere de decizie preliminară se solicită interpretarea acestui temei special de competență. Există două condiții preliminare: legătura strânsă și faptul prorogării. Întrebarea adresată de instanța de trimitere este totuși limitată la a doua condiție preliminară, și anume prorogarea. Înainte de a analiza acest aspect, vom aborda totuși pe scurt prima condiție preliminară, și anume legătura strânsă. Motivul pentru această extindere a discuției este că ambele condiții preliminare prevăzute la articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa operează împreună, iar cea de a doua condiție nu poate fi interpretată independent de prima.

23. După ce (în partea B) vom stabili legătura strânsă a copilului cu statul membru al instanței în temeiul articolului 12 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa, vom analiza articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa cu cele trei condiții pentru prorogare menționate de instanța de trimitere, și anume dacă competența instanței sesizate a fost acceptată în mod neechivoc de către părinții minorei Clio Margot (în partea C) și de către procuror (în partea D), precum și dacă aceasta era în interesul superior al copilului (în partea E).

24. În esență, instanța de trimitere dorește să știe dacă aceste trei condiții sunt îndeplinite, iar în opinia noastră acestea sunt îndeplinite.

B. Copilul are cetățenia statului membru al instanței

25. În conformitate cu articolul 12 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa, primul element pentru prorogarea competenței unei instanțe judecătorești a unui stat membru este „o legătură strânsă” între copil și „acest stat membru, în special datorită faptului că [...] copilul este resortisant al acestui stat membru”.

26. Întrucât minora Clio Margot are cetățenie elenă, cerința legăturii strânse a copilului cu statul membru al instanței sesizate în conformitate cu articolul 12 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa este în mod evident îndeplinită.

27. În decizia sa de trimitere, instanța de trimitere nu a menționat dacă cetățenia elenă este singura cetățenie deținută de Clio Margot sau dacă aceasta are dublă cetățenie, deținând de asemenea cetățenia italiană ca și tatăl ei. Întrucât în prezenta cauză este posibil să vorbim de dublă cetățenie¹⁴, am dori să facem câteva observații cu privire la consecințele unei astfel de situații. În aceste condiții, se pune problema dacă fiecare dintre cetățeniile pe care le deține ar putea fi considerată un factor de legătură în acest context sau dacă ar trebui să se opteze cu privire la cetățenia care se dorește să prevaleze.

¹¹ Articolele 9-11 din Regulamentul Bruxelles IIa prevăd situațiile în care reședința obișnuită s-a schimbat, iar articolul 13 din Regulamentul Bruxelles IIa prevede situațiile când aceasta nu poate fi stabilită. În cazul în care procedurile de divorț inițiate de către părinții copilului sunt în curs, articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles IIa permite o prorogare a competenței aceluia stat.

¹² A se vedea articolul 15 din Regulamentul Bruxelles IIa.

¹³ A se vedea articolul 8 alineatul (2) din Regulamentul Bruxelles IIa.

¹⁴ Legea italiană privind cetățenia urmează principiul *ius sanguinis*, a se vedea articolul 1 alineatul (1) din „Nuove norme sulla cittadinanza”, punctul 91 din 5 februarie 1992, publicată în Gazzetta Ufficiale (Jurnalul Oficial) nr. 38 din 15 februarie 1992. Dosarul nu conține nicio indicație dacă minora Clio Margot are o singură cetățenie sau dacă aceasta are dublă cetățenie sau cetățenie multiplă. De asemenea, nu sunt furnizate informații exacte privind cetățeniile părinților ei.

28. Întrucât reședința sa obișnuită se află în Italia, cetățenia efectivă a minorei Clio Margot ar fi probabil cea italiană, reprezentând o legătură mult mai strânsă decât cea elenă. Cu toate acestea, în textul articolului 12 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa cetățenia a fost menționată expres, fără niciun fel de condiții, drept factor de legătură suficient pentru a stabili o „legătură strânsă”. Prin urmare, acest factor poate fi suficient, nemaifiind necesară stabilirea altor legături cu statul membru al instanței. Deoarece legiuitorul a completat noțiunea „legătura strânsă” cu exemplul unui element fix precum cetățenia, o instanță judecătorească nu poate investiga dacă într-un caz concret legătura este suficient de puternică¹⁵.

29. Curtea a statuat în Hotărârea Hadadi că, potrivit Regulamentului Bruxelles IIa, toate cetățeniile statelor membre sunt tratate în mod egal și, prin urmare, instanța judecătorească națională nu poate ignora factorul cetățeniei statului membru al instanței¹⁶.

C. Acceptarea competenței prin depunerea de către părinți a unei cereri

30. În prima parte a întrebării sale preliminare, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă simpla depunere a cererii la o instanță dintr-un stat membru demonstrează fără echivoc acceptarea competenței instanțelor judecătorești ale acestui stat membru potrivit articolului 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa.

31. Guvernul elen și Comisia au oferit un răspuns afirmativ. Pentru motivele expuse în continuare, împărtășim punctul de vedere al acestora.

32. Atunci când solicitanții din procedura principală au introdus o cerere în fața instanței de trimitere, ei au făcut acest lucru pentru ca această instanță să soluționeze cererea. Astfel, simplul act al depunerii unei cereri informează instanța și pe celelalte părți la procedură că solicitantul dorește ca instanța sesizată să fie cea care soluționează cauza. Cu toate acestea, o instanță nu se poate pronunța decât dacă este competentă.

33. Prin urmare, deși simpla dorință de a obține o decizie privind o chestiune adusă în fața unei instanțe judecătorești a unui stat membru nu constituie în mod cert o acceptare expresă a competenței acelei instanțe, aceasta implică în mod neechivoc o astfel de acceptare.

34. Totuși, se pot naște dubii din faptul că titlul articolului 12 din Regulamentul Bruxelles IIa, care este dispoziția care face obiectul interpretării în speță, nu utilizează termenul „acceptare”, ci utilizează termenul „prorogare”.

¹⁵ A se vedea Pfeiffer, T., *Internationale Zuständigkeit und prozessuale Gerechtigkeit*, 1995 p. 614 și urm.; Spellenberg, U., în *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen*, Neubearbeitung 2015, Art. 3 Brüssel IIa-VO, punctul 16.

¹⁶ A se vedea Hotărârea din 16 iulie 2009, Hadadi (C-168/08, EU:C:2009:474, punctele 37-43). A se vedea de asemenea Dilger, în Geimer, Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, Looseleaf (iulie 2013), VO (EG) 2201/2003, vor Art. 3, punctul 30 și urm.

35. Prorogarea înseamnă în mod normal că competența este conferită de către părți unei instanțe judecătorești prin acordul acelor părți¹⁷. Un element-cheie al prorogării este, așadar, consensul persoanelor vizate¹⁸. O asemenea interpretare poate sugera că este necesar să aibă loc o adevărată alegere, altfel spus că există mai multe opțiuni din care să se poată alege și de asemenea că cei care aleg trebuie să fie conștienți de opțiunile de care dispun.

36. În prezenta cauză, astfel cum s-a menționat mai sus, instanțele italiene au competență în temeiul articolului 8 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles IIa. Prin urmare, părinții minorei Clio Margot au avut în realitate posibilitatea de a alege. Cu toate acestea, întrebarea este dacă aceștia aveau cunoștință despre acest lucru, însă dosarul nu conține nicio informație cu privire la acest aspect. Dacă o prorogare în temeiul articolului 12 din Regulamentul Bruxelles IIa ar presupune o alegere reală, ar putea fi pus la îndoială faptul dacă elementul mental necesar a fost prezent în speță.

37. În loc să repete termenul „prorogare” utilizat în titlu, atunci când este vorba de detaliile menționate la alineatele articolului 12 din Regulamentul Bruxelles IIa, legiuitorul utilizează termenul „acceptare”. Termenul „acceptare” are, cu toate acestea, un caracter mult mai pasiv. Acesta nu implică o intenție de a influența competența și de a crea noi competențe, și anume de a conferi competența instanțelor judecătorești ale unui stat membru care altfel nu ar fi fost competente.

38. Dacă acceptarea este suficientă și o prorogare în sens restrâns care implică intenția de a stabili competența nu este necesară, pragul este redus. Acest lucru se datorează faptului că acceptarea nu este singurul element necesar pentru a crea această competență; în același timp, este necesară o legătură strânsă a copilului cu statul membru al instanței, ceea ce reprezintă un element obiectiv care garantează că există o anumită legătură obiectivă între procedură și stat: numai instanțele judecătorești ale statelor membre cu care copilul are o legătură strânsă, astfel cum se prevede la articolul 12 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa, îndeplinesc condițiile de acceptare menționate la articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa, care, prin urmare, nu poate privi decât un număr limitat de state membre, și anume cele cu care există o strânsă legătură în orice caz.

39. Pe baza celor de mai sus, considerăm că, în cazul în care un titular al răspunderii părintești depune o cerere la o instanță a unui astfel de stat membru, simplul act al depunerii unei cereri demonstrează acceptarea neechivocă de către parte a competenței instanțelor din țara respectivă în sensul articolului 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa.

17 A se vedea articolul 25 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles Ia”) și predecesoarele sale – articolul 23 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I”) și articolul 17 din Convenția de la Bruxelles din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1978, L 304, p. 36, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3, denumită în continuare „Convenția de la Bruxelles”), care prevăd expres un acord. Și Curtea, în Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L (C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 56), menționează, în privința articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa, că este necesar „un acord expres sau cel puțin univoc cu privire la prorogarea de competență”.

18 A se vedea Hotărârea din 20 februarie 1997, MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, punctul 17), și Hotărârea din 16 martie 1999, Castelletti (C-159/97, EU:C:1999:142, punctul 19), care arată că scopul articolului 17 din Convenția de la Bruxelles prin care se permite un acord de conferire a competenței a fost „să asigure că exista un acord real al persoanelor în cauză”.

40. Acceptarea trebuie, însă, să aibă loc în procedura în cauză. Astfel cum a statuat Curtea în Hotărârea L, nu este suficient ca una dintre părțile la litigiu să aducă litigiul în fața unei instanțe, iar cealaltă parte din procedură să sesizeze aceeași instanță cu o altă procedură dacă în cadrul primei proceduri această ultimă parte contestă competența instanței sesizate¹⁹. Curtea a explicat că o prorogare în temeiul articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIA este valabilă doar pentru o anumită procedură²⁰, ceea ce înseamnă că acceptarea trebuie constatată pentru fiecare procedură în parte.

41. Întrucât părinții lui Clio Margot au introdus împreună cererea la instanța de trimitere în cadrul unei singure proceduri, trebuie să se considere că există o acceptare neechivocă a competenței.

D. Acceptarea competenței de către procuror prin achiesare

42. A doua parte a întrebării adresate de instanța de trimitere se referă la procuror. În cazul în care acesta este considerat a fi una dintre părțile la procedură, în sensul articolului 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIA, pentru ca o prorogare să fie eficace, el trebuie să accepte competența instanței elene „la momentul depunerii cererii”.

43. Această întrebare cuprinde trei elemente:

1. Partea

44. Procurorul este una dintre părțile la procedură în sensul articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIA? Comisia este de părere că răspunsul trebuie să fie negativ întrucât procurorul nu are niciun interes propriu și acționează în interesul general.

45. Astfel cum arată în mod corect guvernul elen, aspectul legat de stabilirea părților la procedură trebuie să fie lăsat la latitudinea dreptului intern al statului membru al instanței. Regulamentul Bruxelles IIA unifică competența internațională în materie de răspundere părintească. Acesta nu reglementează aspecte care sunt preliminare în raport cu această materie, ci se abține de la a interveni în dreptul procesual al statului membru, în general.

46. Acest lucru este confirmat de juxtapunerea alineatelor (3) și (1) ale articolului 12 din Regulamentul Bruxelles IIA. Articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles IIA, care permite prorogarea competenței instanțelor judecătorești ale statului membru în care se desfășoară procedurile de divorț, conține o descriere exactă a persoanelor care trebuie să accepte competența pentru ca prorogarea să devină efectivă, respectiv „soți[i] și [...] titularii răspunderii părintești”. În schimb, articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIA face referire la „toate părțile la procedură”, utilizându-se astfel o trimitere la procedura specifică. Cu toate acestea, procedura este organizată în conformitate cu dreptul național al instanței sesizate.

47. Potrivit instanței de trimitere, în temeiul dreptului elen, procurorul este considerat parte în procedurile relevante.

¹⁹ Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L (C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 57).

²⁰ Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L (C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 58). A se vedea de asemenea Hotărârea din 1 octombrie 2014, E. (C-436/13, EU:C:2014:2246, punctul 40), în care s-a statuat că „competența unei instanțe în materia răspunderii părintești trebuie verificată și stabilită în fiecare caz în parte, atunci când o instanță este sesizată cu o procedură”.

2. *Acceptarea*

48. În acțiunea principală, procurorul a fost pasiv și s-a abținut de la a face vreunul dintre demersurile pe care le avea la dispoziție pentru a se opune prorogării de competență rezultate din introducerea unei cereri de către părinții copilului. Cu alte cuvinte, procurorul a achiesat, mai exact a acceptat tacit prorogarea de competență. Guvernul elen consideră că acest lucru este suficient pentru acceptarea de către el a competenței.

49. Într-adevăr, în cadrul procedurii principale, prin care se urmărește încuviințarea renunțării la moștenire în numele unui copil, procurorul are rolul unui apărător tăcut. În conformitate cu informațiile furnizate de instanța de trimitere, o copie a cererii de încuviințare, purtând o mențiune referitoare la fixarea ședinței de judecată, trebuie transmisă procurorului, care este parte în procedurile necontencioase și care are dreptul să se prezinte în instanță, să participe la judecată și să exercite orice act procedural, de exemplu să introducă o cale de atac, indiferent dacă a fost sau nu a fost convocat la ședința de judecată și dacă a participat sau nu a participat la aceasta.

50. Calitatea procurorului în cadrul unei proceduri necontencioase de această natură, astfel cum este descrisă de instanța de trimitere, poate fi, prin urmare, caracterizată ca fiind aceea a unui observator pasiv, care are dreptul de a fi informat și capacitatea, în orice etapă a procedurilor, să exercite drepturile procedurale ale unei părți.

51. Având în vedere această natură a rolului său, achiesarea procurorului este considerată suficientă pentru acceptarea neechivocă a competenței atât timp cât acesta a primit efectiv notificarea inițială a cererii părinților. Întrucât, în conformitate cu dreptul elen, procurorul trebuie să primească o copie a cererii de încuviințare purtând o mențiune referitoare la fixarea ședinței de judecată la care acesta poate participa, el este în măsură să răspundă în cazul în care dorește să se opună sesizării de către părinți a instanțelor judecătorești elene.

3. *Momentul*

52. Ajungând la concluzia că procurorul este parte și, prin urmare, o prorogare nu poate avea loc fără acceptarea de către acesta a competenței, se pune problema momentului la care acceptarea trebuie să aibă loc.

53. Competența este un aspect care trebuie să fie stabilit într-o etapă timpurie a procedurii. Competența unei instanțe de a soluționa o cauză nu poate rămâne un aspect neclar mai mult decât este necesar.

54. Acesta este motivul pentru care articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa cere ca acceptarea competenței să aibă loc „la data sesizării instanței”. În conformitate cu articolul 16 din Regulamentul Bruxelles IIa, „o instanță judecătorească se consideră sesizată [...] la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței”²¹.

55. Aplicarea acestei definiții de la articolul 16 din Regulamentul Bruxelles IIa într-un sens strict ar însemna că numai acceptarea de către solicitanți ar fi relevantă prorogarea de competență. Toate celelalte părți vor fi informate cu privire la procedură numai într-o etapă ulterioară, deoarece informarea lor presupune notificarea actului de sesizare a instanței.

²¹ Potrivit interpretării date în Ordonanța din 16 iulie 2015, C-507/14, nepublicată, EU:C:2015:512, cu alte cuvinte sub rezerva efectuării de către reclamant a notificării sau comunicării cererii.

56. Pe de o parte, articolul 16 din regulamentul Bruxelles IIa se găsește în secțiunea 3 a capitolului privind competența, care cuprinde, potrivit titlului secțiunii, „Dispoziții comune”, și, astfel, pentru o interpretare sistematică, definiția prevăzută de această dispoziție ar trebui să se aplice în prezenta cauză.

57. Pe de altă parte, în cazul unei aplicări stricte a acestei definiții, articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa ar deveni inutil. Dacă doar solicitanții pot îndeplini cerința strictă de la articolul 16 din Regulamentul Bruxelles IIa, acest lucru ar însemna că decizia privind prorogarea ar depinde exclusiv de solicitanți și nu ar include „toate părțile la procedură” în acceptarea prorogării²². Aceasta ar înlătura efectul util al articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa. În cazul în care s-ar fi dorit ca prorogarea să depindă în întregime de solicitanți, legiuitorul ar fi putut să aleagă alți termeni decât „toate părțile la procedură”, astfel cum a făcut, de exemplu, la articolul 12 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles IIa, potrivit căruia acceptarea trebuie făcută de către „de către soți și de către deținătorii răspunderii părintești”.

58. Prin urmare, întrucât definiția strictă prevăzută la articolul 16 din Regulamentul Bruxelles IIa nu este compatibilă cu articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa, interpretarea trebuie nuanțată, reținând, pe de o parte, că o etapa de incertitudine jurisdicțională trebuie să fie cât mai scurtă și, pe de altă parte, că acceptarea de către toate părțile este necesară.

59. Acestea fiind spuse, acceptarea trebuie să fie clarificată în faza inițială a procedurii, și anume de îndată ce părțile cărora le este notificată o copie a actului de sesizare a instanței fie au făcut primii pași pe care îl au la dispoziție, fie se poate considera că nu au făcut acest lucru la expirarea termenului în care li se cere să facă acești pași²³.

60. În favoarea acestei soluții militează, astfel cum a subliniat guvernul elen, *per a contrario* Hotărârea L, în care Curtea a statuat că articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa trebuie interpretat în sensul că competența *nu* a fost acceptată în cazul în care pârâtul, făcând primul pas pe care trebuie să îl facă în cadrul procedurii respective, invocă lipsa de competență a instanței judecătorești a cărei prorogare de competență este în discuție²⁴. În acea cauză, Curtea nu și-a limitat aprecierea la momentul sesizării instanței, astfel cum este definit acesta la articolul 16 din Regulamentul Bruxelles IIa, și anume „la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței”, ci a luat în discuție și comportamentul celeilalte părți care a avut loc la trei și la cinci zile mai târziu²⁵.

61. În cazul în care procurorul din prezenta cauză nu a acționat după ce a fost informat în mod corespunzător cu privire la cererea care constituie acceptarea neechivocă de către părinți a competenței instanțelor elene, înseamnă că el a acceptat implicit într-un mod neechivoc competența instanțelor elene. În cazul în care nu a făcut primul pas pe care îl avea la dispoziție pentru a interveni în aceste proceduri, procurorul nu poate utiliza dreptul său de a formula o cale de atac pentru a inversa această acceptare într-un stadiu ulterior al procedurii.

22 A se vedea de asemenea Salomon, D, „«Brüssel IIa» – Die neuen europäischen Regeln zum internationalen Verfahrensrecht in Fragen der elterlichen Verantwortung”, *Zeitschrift für das gesamte Familienrecht* (FamRZ), 2004, p. 1409 și următoarele, la p. 1413.

23 Părțile care devin parte la procedură după expirarea termenului de răspuns la comunicarea actului de sesizare a instanței vor trebui însă excluse din noțiunea „părțile la procedură” a căror acceptare este necesară în temeiul articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa.

24 Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L (C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 57).

25 În timp ce acțiunea a fost introdusă de tatăl copiilor, la 26 octombrie 2012, mama a introdus o acțiune la aceeași instanță la 29 octombrie 2012, iar la 31 octombrie 2012 ea a afirmat clar că nu accepta competența internațională (Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, punctele 19, 21 și 28).

E. Interesul superior al copilului

62. În a treia parte a întrebării sale, instanța de trimitere întreabă dacă prorogarea de competență este în interesul minorului, dat fiind că Clio Margot și părinții săi au reședința obișnuită în Italia, în timp ce ultimul domiciliu al lui *de cuius* era în Grecia, iar moștenirea se află de asemenea în Grecia.

63. Modul de redactare a articolului 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa, care prevede că „competența este în interesul superior al copilului”, poate da impresia că acesta ar constitui un element suplimentar necesar pentru ca prorogarea să producă efecte.

64. Opinia noastră este că „interesul superior al copilului” în acest context nu este un element autonom, ci mai degrabă un memento al logicii aflate la baza tuturor temeiurilor de competență prevăzute de Regulamentul Bruxelles IIa.

65. Această logică poate fi găsită în considerentul (12) al Regulamentului Bruxelles IIa, care prevede: „Temeiurile de competență stabilite prin prezentul regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității. Prin urmare, ar trebui să fie competente în primul rând instanțele statului membru în care copilul își are reședința obișnuită, cu excepția unor cazuri de [...] acord încheiat între titularii răspunderii părintești.”

66. Ca regulă generală, acest lucru înseamnă că un anumit temei de competență, cum ar fi articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa, include interesul superior al copilului. Alte elemente în afara elementelor de legătură specificate în textul regulamentului nu sunt, prin urmare, necesare.

67. Astfel cum s-a menționat mai sus²⁶, criteriul proximității este reprezentat aici de cetățenie. Dacă, în plus, părțile la o procedură pentru încuviințarea unei renunțări la moștenire în numele unui minor, care este concepută pentru a proteja interesul superior al copilului, care sunt de obicei părinții săi și de asemenea procurorul, acceptă în mod neechivoc competența statului membru al instanței, atunci într-o situație normală interesul copilului de a nu fi suspus unei proceduri într-un stat cu care nu are nicio legătură este protejat²⁷.

68. Acesta este motivul pentru care, spre deosebire de articolul 15 din Regulamentul Bruxelles IIa²⁸, articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa *nu* impune o apreciere *comparativă* a aspectului dacă instanțele judecătorești ale statului membru al instanței sunt *mai bine* plasate pentru a soluționa cauza decât cele ale statului membru al reședinței obișnuite a copilului. Elementele care stabilesc o legătură prevăzute la articolul 15 din Regulamentul Bruxelles IIa au caracter mult mai flexibil și sunt mai puțin standardizate, astfel încât atenția acordată interesului superior al copilului va fi mai mare decât în prezentul context al articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa. Prin textul său clar, articolul 15 din Regulamentul Bruxelles IIa se prezintă ca o derogare și impune instanței să ia măsuri pentru a transfera competența de la o instanță la alta, ceea ce nu este cazul în cadrul articolului 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa, unde competența este stabilită de regulament fără a mai trebui să fie luată vreo altă măsură de către instanța judecătorească atunci când condițiile prealabile prevăzute la articolul 12 alineatul (3) literele (a) și (b) din Regulamentul Bruxelles IIa sunt îndeplinite.

²⁶ A se vedea punctul 25 și urm.

²⁷ O instanță națională care împărtășește acest punct de vedere este, de exemplu, Oberlandesgericht Düsseldorf (Tribunalul Regional Superior din Düsseldorf, Germania), în decizia sa din 8 decembrie 2009, DE:OLGD:1208.3UF198.09.0A.

²⁸ A se vedea interpretarea articolului 15 din Regulamentul Bruxelles IIa dată de Curte în Hotărârea din 27 octombrie 2016, CAFA/D (C-428/15, EU:C:2016:819, punctul 54), citată de Comisie în prezenta cauză.

69. Prin urmare, la articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa, reiterarea trimiterii la interesul superior al copilului servește drept o simplă reamintire pentru instanța care soluționează cererea de a nu ignora criteriul prealabil care stă la baza tuturor dispozițiilor acestui regulament²⁹ și de a monitoriza acest criteriu din oficiu și în mod activ, stabilind toate împrejurările cauzei respective³⁰ pentru a verifica încă o dată, în lumina situației globale, dacă circumstanțe excepționale ale acelei cauze îl obligă pe judecător să ignore prorogarea prevăzută la articolul 12 alineatul (3) din Regulamentul Bruxelles IIa.

70. Într-un caz atipic, referirea la „interesul superior al copilului” conferă judecătorului competența și obligația de a corecta rezultatul unei aplicări rigide a dispoziției relevante³¹.

71. În final, am dori să subliniem că, în materie de competență, interesul superior al copilului nu privește fondul cauzei, ci numai interesul jurisdicțional al copilului, cu alte cuvinte interesul său de a se stabili țara ale cărei instanțe sunt cel mai bine plasate pentru a soluționa cauza referitoare la copil³².

72. În prezenta cauză împărtășim opinia Comisiei potrivit căreia niciuna dintre împrejurările pe care instanța de trimitere le-a menționat nu impune o corecție, ci mai degrabă confirmă impresia generală că interesul superior al copilului a fost respectat. Faptul că reședința obișnuită ar putea să fie înlăturată în favoarea unei prorogări rezultate dintr-un acord al titularilor răspunderii părintești este avut în vedere chiar în considerentul (12) al Regulamentului Bruxelles IIa. Mai mult, în prezenta cauză, competența este acceptată (tacit) de către procuror, care este obligat în temeiul articolului 21 alineatul (1) din Constituția Greciei să protejeze interesul superior al copilului. De asemenea, faptul că proprietatea copilului în discuție în cauză este situată în Grecia este un factor care de regulă întărește legătura deosebită a copilului cu acest stat membru³³. În încheiere, în cazul în care procedura succesorală referitoare la Michail Xylina are loc în Grecia, aceasta ar constitui o legătură suplimentară cu instanțele acestui stat membru, care ar fi în acest caz bine situate pentru a aprecia contextul renunțării la moștenire de către Clio Margot.

73. Luând în considerare aceste considerații, apreciem că nu este necesară o corecție în prezenta cauză. Evaluarea globală a interesului superior al copilului Clio Margot este însă de competența instanței de trimitere.

29 Regulamentul pleacă de la premisa că trebuie protejat interesul superior al copilului (a se vedea Hotărârea din 11 iulie 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, punctul 51) și că acesta trebuie să prevaleze (a se vedea Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 48).

30 A se vedea de exemplu Hotărârea din 12 noiembrie 2014, L (C-656/13, EU:C:2014:2364, punctul 49): „recurgerea la această prorogare nu poate fi în niciun caz contrară acestui interes superior”.

31 Pataut, É., Gallant, E., în Magnus, U., Mankowski, P. (editori), *European Commentaries on Private International Law, Brussels IIbis Regulation*, 2017, articolul 12 punctul 53, califică articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul Bruxelles IIa având în vedere această apreciere suplimentară a interesului superior al copilului drept clauză „*forum non conveniens*”.

32 Dilger, J., în Geimer, Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, Looseleaf, 53. EL, iulie 2017, VO (EG) 2201/2003, articolul 12 punctul 24 și referirile suplimentare.

33 A se vedea articolul 15 alineatul (3) litera (e) din Regulamentul Bruxelles IIa, în care locul unde se situează bunurile copilului este menționat ca unul dintre elementele care trebuie luate în considerare atunci când se analizează o anumită legătură a copilului cu un stat membru într-o cauză care privește măsuri de protecție a copilului privind administrarea, conservarea sau dispoziția cu privire la bunurile deținute de copil.

IV. Concluzie

74. În lumina considerațiilor de mai sus, apreciem că răspunsul Curții la întrebările adresate de instanța de trimitere ar trebui să fie următorul:

„Articolul 12 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 («Regulamentul Bruxelles IIa») trebuie interpretat în sensul că:

- (a) simpla depunere a cererii de încuviințare la instanța unui stat membru cu care copilul are o legătură strânsă în conformitate cu articolul 12 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul Bruxelles IIa demonstrează acceptarea în mod neechivoc de către solicitanți a competenței acelei instanțe,
- (b) trebuie să existe o acceptare și din partea procurorului care este parte la procedură conform dreptului intern al statului membru al instanței și acesta poate accepta competența instanței la care este introdusă cererea prin achiesare pe baza comunicării respectivei cereri și
- (c) criteriul interesului superior al copilului nu este un element independent, ci conferă judecătorului puterea și obligația de a corecta aplicarea articolului 12 alineatul (3) litera (b) în cazuri atipice.”